

РОЗДІЛ 3. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

Aksenenko V. S.
Mikheienko O. I.

Аксененко В. С.
Міхеєнко О. І.

ANALYSIS OF THE PROCESS OF FORMATION OF HEALTH CULTURE FUTURE SPECIALISTS FROM PHYSICAL THERAPY

The article analyzes the pedagogical conditions for the formation of the health culture of future health professionals in the process of their education, the essence and structure of the basic concepts that are components of this process, and the significance of the factors influencing this process are considered.

Keywords: culture of health, professional culture, motor culture, human health, human health specialist, pedagogical conditions.

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

У статті аналізуються педагогічні умови формування культури здоров'я майбутніх фахівців зі здоров'я людини в процесі їх навчання, розглядаються сутність та структура базових понять, які є складовими даного процесу, та значення чинників впливу на даний процес.

Ключові слова: культура здоров'я, професійна культура, рухова культура, здоров'я людини, фахівець зі здоров'я людини, педагогічні умови.

Постановка проблеми. Проблема здоров'я людини постає як одна з найгостріших у планетарному масштабі. На сучасному етапі розвитку держави світова наука долучила проблему здоров'я в широкому розумінні до кола глобальних проблем, вирішення яких обумовлює не тільки кількісні, а й якісні характеристики майбутнього розвитку людства. Якісна кваліфікаційна підготовка фахівців зі здоров'я людини є запорукою майбутнього їх професійного росту, і, як наслідок, підвищення рівня якості системи охорони здоров'я в цілому. І питання формування культури здоров'я у фахівців даної сфери є досить масштабним в рамках виховання якісних кадрів в цілому, оскільки торкається не лише професійних аспектів, але і особистісних якостей майбутніх фахівців, рівень підготовки яких визначає якість охорони здоров'я в країні.

Виклад теоретичних аспектів статті базується на працях таких науковців як В.П. Горашук [1], В.В. Колбанова [2], О.І. Міхеєнко [3], Л.П. Сущенко [6].

Метою дослідження є з'ясування визначень основних понять, таких як культура здоров'я, професійна культура, рухова культура, розкриття різних етапів формування культури здоров'я, виявлення значущості кожного з них та ролі всього процесу у становленні фахівця зі здоров'я людини.

Об'єкт дослідження – культура здоров'я майбутніх фахівців з фізичної терапії.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування складових культури здоров'я майбутніх фахівців з фізичної терапії.

Методи дослідження аналіз літературних джерел, педагогічне спостереження.

Викладення основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів. Виникнення у XXI ст. імперативу виживання диктує необхідність переходу до нової загальнолюдської планетарної стратегії збереження здоров'я населення. Збільшення потоку інформації, інтенсифікація навчального процесу, напружена розумова діяльність і гіподинамія, яка прогресує, призводять до істотного зниження показників функціонального стану систем організму й фізичної працездатності студентів вищих навчальних закладів (далі ВНЗ). Тому міцне здоров'я в поєднанні із соціальною зрілістю є однією з умов здобуття вищої освіти майбутніми фахівцями в умовах ВНЗ. Для студентської молоді посилюється значущість парадигми здорового способу життя зі зрослим обсягом фізичної активності у зв'язку з особливостями навчальної діяльності та специфікою майбутньої професії [4].

Розглянемо базові поняття. Перш за все, це власне поняття здоров'я. Вчені тлумачать здоров'я як природний стан організму, що характеризується відсутністю будь-яких хворобливих змін, котрі мають біологічні та соціальні причини [1, 3].

Культура здоров'я – це важливий складовий компонент загальної культури людини, що визначає формування, збереження та зміцнення її здоров'я. Культурна людина є не тільки «споживачем» свого здоров'я, але й його «виробником».

Високий рівень культури здоров'я людини передбачає її гармонійне спілкування з природою й оточуючими людьми.

Професійна культура ж полягає у піднесенні професійної діяльності кожної людини до загальних норм виконання певного виду праці. Безсумнівно, будучи важливим показником соціальної зрілості особистості, професійна культура є й комплексом особистісних знань, вмінь, навичок, якостей, що визначають готовність до реалізації своїх сутнісних сил у конкретній галузі суспільної праці.

Два поняття, розглянуті вище, культура здоров'я та професійна культура, мають чимало спільних аспектів, при розгляді понять в контексті виховання фахівців зі здоров'я людини.

Культура здоров'я студентів передбачає усвідомлення своїх мотивів, інтересів, ціннісних орієнтацій, наявність набутих знань про здоров'я, здоровий спосіб життя, способи збереження та зміцнення здоров'я та набуття вмінь особистої гігієни, профілактики захворювань, оздоровлення, консультування з питань здоров'я. Основними складовими культури здоров'я студентів є: ціннісно-мотиваційна (наявність стійких мотивів до оволодіння культурою здоров'я, позитивне ставлення та інтерес до цінностей здоров'я і питань валеологічних змісту), інформаційно-змістова (засвоєння та усвідомлення валеологічних знань, що забезпечують успішність здійснення професійної діяльності: закономірності формування здорового способу життя, вплив шкідливих звичок, профілактика захворювань тощо) та організаційно-поведінкова (оволодіння способами валеологічної діяльності з урахуванням специфіки професійної діяльності).

Із метою визначення рівня розвитку культури здоров'я студентів визначено відповідні критерії та показники. До них віднесено: вияв інтересу до валеологічних питань, наявність знань валеологічного змісту, характер організації валеологічної діяльності. Вияв інтересу до валеологічних питань засвідчує зацікавленість студентів питаннями валеологічного характеру, потребу у збереженні та формуванні здорового способу життя, єдність життєвих цінностей і ставлення до здоров'я, спрямованість на здійснення валеологічної діяльності й інтерес до валеологічних проблем, мотивацію щодо оволодіння культурою здоров'я, валеологічні ціннісні орієнтації, які необхідні майбутнім фахівцям для здійснення професійної валеологічної діяльності

(сприймання здоров'я як цінності, дотримання валеологічних вимог до збереження і зміцнення здоров'я у різних професійних ситуаціях та ін.) [2, с. 13].

До педагогічних умов успішного розвитку культури здоров'я студентів нами віднесено їхнє ознайомлення зі знаннями валеологічного змісту. Ця умова зумовлена тим, що в соціально-гуманітарних і фахових дисциплінах лише фрагментарно подано матеріал стосовно змісту та специфіки валеологічних проблем, тому виникає необхідність доповнення їх змісту питаннями фізичного, соціального, духовного та психічного здоров'я, шляхів його зміцнення та збереження. Встановлено, що у процесі засвоєння змісту соціально-гуманітарних навчальних дисциплін (філософія, безпека життєдіяльності, основи екології, вікова фізіологія та ін.) створюються значні можливості для формування валеологічного світогляду, позитивного ставлення до здоров'я, усвідомлення загальних закономірностей взаємодії людини з навколишнім середовищем. Зміст професійно-орієнтованих дисциплін (педагогіка, психологія, вступ до спеціальності та ін.) має значний потенціал для усвідомлення сутності, цілей і завдання валеологічної складової професійної діяльності майбутніх фахівців [6, с. 372].

Як важливу педагогічну умову визначено оволодіння студентами способами валеологічної діяльності, яка передбачає внесення змін до змісту проходження виробничої практики, відпрацювання практичних занять і позааудиторної діяльності з метою їх валеологічного збагачення. Ці способи передбачають здійснення валеологічної діяльності на заняттях і під час проходження практики, проведення індивідуальної, просвітницької, профілактичної роботи, залучення студентів до масових форм роботи з питань збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я. Розроблено програми ознайомчої, волонтерської та дослідницької практики з урахуванням валеологічної складової професійної діяльності [5, с. 178].

Серед педагогічних умов формування зазначеної якості визначено розробку й упровадження комплексної програми розвитку культури здоров'я студентів у процесі професійної підготовки, що включала використання освітньо-виховного потенціалу навчальної (узгодження тематичного плану навчальних дисциплін, проведення науковометодичних семінарів для викладачів), науково-дослідної (розробка тем курсових, кваліфікаційних, дипломних і магістерських робіт валеологічного спрямування), позааудиторної (залучення студентів до розробки й реалізації виховних заходів щодо пропаганди здорового способу життя, профілактики порушень здоров'я) та практичної діяльності (складання планів участі студентів у валеологічній діяльності).

Висновки. Підготовка професійних кадрів у сфері здоров'я людини поняття культури здоров'я є ключовим, оскільки визначає сукупність кваліфікаційних та особистісних характеристик. Важливим аспектом формування даного явища є розробка та втілення в науковому процесі педагогічних умов, необхідних для повноцінного функціонування такого феномена як культура здоров'я.

Дане дослідження не вичерпує всіх аспектів даної проблеми. Подальшого дослідження потребує вивчення теоретичних та методологічних засад організації самоосвіти студентів з питань індивідуального оздоровлення, оволодіння практичним досвідом валеологічної діяльності, зміцнення зв'язку вищої та післядипломної освіти з метою розвитку культури здоров'я.

Література:

1. Горашук В. П. Формирование культуры здоровья школьников (теория и практика) / В. П. Горашук. – Луганск : Альма матер, 2003. – 388 с.
2. Колбанов В. В. Валеология: основные понятия, термины и определения/ В. В. Колбанов. - СПб.: ДЕАН, 1998. - 232 с.
3. Міхеєнко О. І. Підготовка майбутніх фахівців зі здоров'я людини 208 до застосування здоров'язміцнювальних технологій: теоретико-методичні аспекти : монографія / О. І. Міхеєнко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 316 с.
4. Міхеєнко О. І. Формування культури здоров'я населення як нагальна потреба сучасності / О. І. Міхеєнко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : зб. наук. праць. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2010. – № 1. – С. 82–91.
5. Почтар О. М. Шляхи оптимізації професійно-педагогічної підготовки вчителів фізичної культури в аспекті збереження здоров'я школярів / О. М. Почтар // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Випуск 14 : зб. наук. праць / за ред. О. В. Тимошенка. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – С. 177–180.
6. Сущенко Л. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту (теоретико-методологічний аспект) / Л. П. Сущенко. – Запоріжжя : ЗДУ, 2003. – 442 с.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2018 р.

Artemenko H. V.,
Mikheienko O. I.

Артеменко Г. В.,
Міхеєнко О. І.

PHYSICAL REHABILITATION AND REHABILITATION OF CHILDREN WITH CEREBRAL PALSY

The article deals with the problem of childhood cerebral palsy. The essence of methods of physical rehabilitation of sick children for children's cerebral palsy is revealed. The program and means of rehabilitation of children with cerebral palsy have been analyzed.

Key words: cerebral palsy (cerebral palsy), physical rehabilitation, means of rehabilitation, physical therapy (physical therapy).

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З НАСЛІДКАМИ ДЦП

У статті розглянуто проблему хвороби дитячого церебрального паралічу. Розкрито сутність методів фізичної реабілітації хворих дітей на дитячий церебральний параліч. Проаналізовано програму та засоби реабілітації хворих на дитячий церебральний параліч.

Ключові слова: дитячий церебральний параліч (ДЦП), фізична реабілітація, засоби реабілітації, лікувальна фізична культура (ЛФК).

Постановка проблеми. Дитячий церебральний параліч (ДЦП) є складним захворюванням центральної нервової системи, що призводить не тільки до порушень рухів, але й викликає затримку чи патологію розумового розвитку, недостатності мовлення, порушення слуху і зору тощо. Хвороба обтяжена тим, що близько 20-30%